

בבא בתרא צח-א

עניין: חמרא מזלא דמריה גרים

מהרש"א ח"א

חמרא מזלא דמריה גרים שנאמר ואף כי היין וגו'. יש לנו לפרש קרוב לפרש"ט
והוא כי הרשע נקרא חומץ והלדיק נקרא יין בכמה מקומות כההיא דפרק הפועלים חומץ בן יין
וזה האיש היהיר מראה עצמו טוב כיין ומתגאה עצמו בטלית של ת"ח כו' כדלקמן נמצא שהוא
חומץ ורע ויהיר נאמר על המראה עצמו כחסיד כדאמרין בסוטה פ' עגלה ערופה משרבו היהירים
כו' שאין דורינו רואים אלא לפניו כו' וע"כ נענש גם יינו ממש שהיה מראה טוב נמצא רע
וחומץ ממש ונראה לזה נחמין שמואל דאמר במשל חמרא אכחפיה דמריה שוור וסבר כו' חייא
ב"י דהכא דר"ל ע"פ מ"ש ב"י היה נוטל פרוש שכמי כו' ומפרש בירושלמי שטוען מלות על
כתפו כמ"ש התוס' שם ופי' שמתיהר לטוען המלות על שכמו ברמה שיראו הכל שהוא לדיק
כמ"ש בעל יפה מראה ב"י הרואה והיינו שמראה את עצמו פרוש והוא אינו פרוש וע"כ גם היין
בוגד להיות חומץ וק"ל:

פתח עינים

דף צ"ח ע"א. דא"ר חייא בר יוסף. חמרא מזלא
דמריה גרים שנאמר ואף
כי היין בוגד גבר יהיר וכו' פי' רשב"ם גאותו
של אדם שמגיס דעתו בדבר שאין בו גורם שהיין
וכו' יש להעיר דקאמר חמרא מזלא דמריה גרים
ופשטו כי הולך אחר המול ויליף מקרא שתלוי
בגאווה. ואפשר דידוע שאין מול לישראל ואמרו
פ"ק דסוטה דהגאה כופר בעיקר ומשו"ה גסתלק
ממעלת ישראל דאינם תחת המול. אך הוא תחת
המול ומולו גרם להחמיץ היין ודוק הטב:

בן יהוידע

דף צ"ח. חמרא מזלא דמריה גרים. פירוש רשב"ם ז"ל
דחוק, וז"ל הכונה מזלא. דמריה גרים בענין
פריכות יש יין חשוב הוא ואינו ערב לשותהו, ויש אינו
חשוב כ"כ וערב לשותהו, וזה הדבר הוא כמו ענין
הגאווה, דאע"פ שזה האדם הוא שלם בדעת ומדותיו, עכ"ל
אם הוא גאה לא יהיה מרובה לבני אדם, כמ"ש הא"י מאן
דיהיר אפי'ו אלגשי ביתיה לא מתקבל, ולז"א יין בוגד
הוא כמו גבר יהיר ולא ינוה. ובני ידידי כה"ר יעקב נר"ו
פירש דאזכ"ל על היין זכה משמחו לא זכה משמחו, דהיינו
מטפשו, וז"ש מזליה גרים; דאם מזלו טוב קונה ע"י
היין מדת ענוה ואז מפקחי, לא זכה קונה מדת גאווה
ואז מטפשו, וזהו מזליה גרים אם הוא פניו או גאווה
עכ"ל נר"ו: